

Financial Literacy Training Manual for Smallholder Livestock Keepers (Amharic Version)

A joint publication of ICARDA and Cooperative Office, Basona Worena District,
Amhara Regional State, Ethiopia

November 2022

Training Manual for Financial Literacy

The manual "Training for Financial Literacy" is a practical manual, appropriate for smallholder farmers to ensure that women and men, including the youth, have access to financial literacy knowledge and skills that they need to effectively manage their money for improved livelihoods

It aims to enhance a combination of awareness, knowledge, skills, attitude, and behavior required to make informed financial decisions and ultimately achieve financial well-being when engaging in sheep fattening and other livestock-related commercialization activities along livestock value chains in Ethiopia. The manual consists of various modules that can also be used individually, tailored to the respective training groups.

የሥልጠና ማኑዋል

የገንዘብ እና ሕብረት ሥራ ማህበር አስተዳደር በበግ ድልብ ለተሰማሩ ወጣቶች እና ሴቶች የተዘጋጀ

የሐንስ ጎሹ፣ ኤልሳ መንግስቴ፣ ሙሉቀን ዘለቀ፣ ተስፋ ጌታቸው እና ጄን ዋማቱ

ህዳር 2015 ዓ.ም.

ደ/ብርሃን

መግቢያ

ሀብረት ስራ ትርጉም

“ኅብረት ሥራ ማኅበር ማለት በጋራ ባለቤትነት በዲሞክራሲያዊ መንገድ በሚቆጣጠሩት ድርጅታቸው አማካኝነት የጋራ ማኅበራዊና ምጣኔ ሃብታዊ ፍላጎታቸውን ለማርካት በፈቃደኝነት የተገናኙበት ራስ-ገዝ የሆነ የሰዎች ስብስብ ነው”

“ኅብረት ሥራ ማኅበር ማለት በአባላት ከፍተኛ ተሳትፎ ተመጣጣኝ ካፒታል አውጥተው በዲሞክራሲያዊ ሁኔታ የሚቆጣጠሩበትና ትርፍና ኪሣራን በፍትሃዊ መንገድ በሚከፈሉበት ድርጅታቸው አማካኝነት የጋራ ግባቸውን ለማሳካት በፈቃደኝነት የተገናኙ ሰዎች ስብስብ ነው”

የኅብረት ሥራ ማኅበር ዓላማዎች

- 1) አባላት በተናጠል በመሥራት ሊወጧቸው የማይችሏቸውን የኢኮኖሚ እና ማህበራዊ ችግሮችን በተባበረ ጥረት መወጣት፣ መቋቋም እና መፍታት፤
- 2) አባላት ያላቸውን ዕውቀት፣ ሀብትና ጉልበት በማቀናጀት የተሻለ ውጤት ማግኘት፤
- 3) በአባላት ዘንድ በራስ መተማመንን ማጎልበት፤
- 4) ለማምረት የሚያስፈልገውን ወጪና የአገልግሎት ዋጋን በመቀነስ አባላት የሚፈልጉትን ግብአት ወይም አገልግሎት በአነስተኛ ዋጋ እንዲያገኙ ማድረግ እና ምርታቸው ወይም አገልግሎታቸው የተሻለ የገበያ ዋጋ እንዲያገኝ ማስቻል፤
- 5) የቴክኒክ ዕውቀትን እና የሥራ ፈጠራን በሥራ ላይ ለማዋል የሚያስፈልጉ ሁኔታዎች እንዲስፋፋ ማድረግ፤
- 6) በአባላት መካከል የቁጠባ ባህል እንዲዳብር እና እንዲስፋፋ ማድረግ፤
- 7) ለአባላት የብድር አገልግሎትን በመስጠት ኢንቨስትመንትን ማስፋፋት፤
- 8) ለአባላት የብድር የሕይወት መድን ዋስትና መስጠት፤

9) አባላቱ በግላቸው ቢሰሩ ኖሮ ሊደርስባቸው የሚችለውን ጉዳትና ኪሣራ በጋራ በማካፈል የእያንዳንዱ ሰው ጉዳትና ኪሣራ መቀነስ፤

10) አባላትን በማስተማርና በማሰልጠን ኢኮኖሚያዊና ማኅበራዊ አቅማቸውንና ባህላቸውን ማጎልበት።

የኅብረት ሥራ ማህበራት መሠረታዊ መርሆዎች

xÆLnT bfÝdÿnTÂ bF§gÖT §Y ytmsrt XÂ lhùlùMKFT yçn#

ለ. Äpäk%ospÃêE xs%oRÂ xm%oR#

ሐ. የአባላት ኢኮኖሚያዊ ተሳትፎ

መ. nÉÂ %oSN b%oS ¥StÄdR#

ሠ. tk--Y TMHRT# oL«ÂÂ mr© mS«T

ረ. klxlÖC xÒ y~BrT o%o ¥Hb%oT UR ~BrT mF«R

ሰ. lxµÆbþ Hላቂ LYT _rT ¥DrG#

አባል ለመሆን የሚያበቁ መመዘኛዎች

- በማኅበሩ የሥራ ክልል የሚገኝ በአዋጅ ቁጥር 147/1991 እና በማሸሻያ አዋጁ 402/1996 እንዲሁም በክልሉ አዋጅ 220/07በፊደራሉ 985/09 መሰረት የተመዘገበና አዋጁን መሠረት አድርገው የወጡ መመሪያዎችን ተግባራዊ የሚያደርግ፤
- በማድለብ ላይ በተወሰነው ጊዜ ጥራቱን የጠበቀ ድልብ ማቅረብ የሚችል፤
- በማህበሩ መተዳደሪያ ደንብ፣ ውስጠ ደንብና ልዩ ልዩ መመሪያዎችን የተቀበለና ለመፈጸም ፈቃደኛ የሆነ፤
- በዚህ መተዳደሪያ ደንብ የተወሰነውን የመመዘገቢያ ክፍያና ቢያንስ ዝቅተኛውን የዕጣ ብዛት መግዛት የሚችል፤
- በሌላ ተመሳሳይ ማኅበር አባል ያልሆነ።

- እድሜው ከ18 ዓመት በላይ የሆነ
- ቢያንስ ማድለብ የሚችል እና በማድለብ ንግድ ያልተሰማራ መሆን አለበት
- በህግ መብቱ ያልተገፈፈና የአእምሮ መታወክ የሌለበት
- ገቢ ያለው፣ በአንድ አካባቢ የሚኖር ወይም በአንድ ድርጅት ወይም መስሪያ ቤት የሚሰራ፣
- በፋይናንስ አገልግሎት ተመሳሳይ ፍላጎትና ዓላማ ያለው፣
- በማኅበሩ የሥራ ክልል የሚኖር ወይም የሚሠራ፣

የኅብረት ሥራ ማህበራት እና የአባላት እሴቶች

1/የኅብረት ሥራ ማህበራት እሴቶች፡-

ሀ) ራስን በራስ መርዳት፣

ለ) የግል ኃላፊነትን መወጣት፣

ሐ) የዲሞክራሲ ባህልን ማስፋፋት፣

መ) እኩልነት፣

ሠ) ፍትሃዊነት፣

ረ) ወንድማማችነት፣ ይሆናሉ።

1.W^፤ LuG /W^፤ LY«r

- \Pv z/RW MzIY £ጫ።|keLār |Ft'ā፤ £ጠ፤šn& £ጠ፤Glጥ~ £~'ādr t+iN IMd~r Ip~¼G ¼Tr Eéµ,, ŠMëvE'ā IF'' IŠÛpf ።T± £paE 'ā።r EM·,r ^፤።MëvEā IML፤ ^~ ^Y·።f ILD፤ }'ā::
- znTr RW MzIWpýN £Më፤d]d\ār £†mFr፤ £plqp} ጠ፤šn& ^'ādr~ ጠ፤Glጥ †d~³s 'ā።r።qM ID} ^፤i^g\i £paE 'ā።r EM·,r IM\n }'ā::
- ✓ ^|፤«፤«è †mG IMzIU 'ā^¼ £Më|።Yጠ'ā፤ ^፤i^g\i £EiF'ā፤ †mG v·Y £MëÖq~ £paE p።gMë £Më|።Y· LD}ā፤ I¼Gdr ML፤~ ``C፤ IMTጠ፤āN EîE።v፤ £MëT« nu Q`D፤ W\ā፤ IpaE Aā}i።q £MëT« LD}ā፤ Lጠ፤šn ጠ፤lé }'ā::
- ✓ ŠšêC ጠ።Y †mFrN D}ā MzIWጥ £MzIWጥ'ā 'ā።r።qM}ጥ~ £v-Zut'ā LÔqr ^Y^ I^Y^ £Më|።Yጠ።r ¼Tr~ †።7r ^፤³ ŠEiF †kG IMëµ,, ።ጥÛ~ ^Y«q †ELD}ā፤ I¼Gdr M'i ``µmt”G

4/ በፌዴራል ደረጃ የሚደራጁ መሠረታዊ ኅብረት ሥራ ማህበር አባላት ነዋሪነታቸው ከሁለት እና ከዚያ በላይ ከሆኑ ክልሎች የተውጣጡ ግለሰቦች መሆን አለባቸው።

5/ አግባብ ያለው ባለሥልጣን የኅብረት ሥራ ማህበራትን በፌዴራል ወይም በክልል ደረጃ በማደራጀት የሚመዘገብ ይሆናል።

የማህበሩ የኮሚቴ አባል ለመሆን የሚያበቁ መመዘኛዎች

የሚከተሉትን የማያሟላ ¼ ማህበሩ ጠቅላላ ጉባዔ አባል፣ ሥራ አመራር ኮሚቴ አባል ወይም በሌሎች ኮሚቴዎች ውስጥ ሊመረጥ ይችላል።

በማናቸውም ሁኔታ ቀደም ሲል በምግባረ-ብልሹነት ወይም እምነት በማጉደል የማይታወቅ፣ ያልተፈረደበት፣

¼ ማህበሩ ከሚያከናውናቸው ሥራዎች ጋር በቀጥታም ሆነ በተዘዋዋሪ በጥቅም የሚጋጭ ወይም ውድድር በሚያስከትል ተግባር ያልተሠማራ፣

በሌላ ሕዝባዊ ወይም መንግሥታዊ መዋቅር ተደራራቢ የሥራ ኃላፊነት የሌለበት መሆኑ በጠቅላላ ጉባዔ የታመነበት፣

በተቻለ መጠን ማንበብና መጻፍ የሚችል

የኅብረት ሥራ ማህበር ስም፣

- 1) ማንኛውም የኅብረት ሥራ ማህበር መጠሪያ ስም ይኖረዋል፤ የስም አወጣጡም ምክንያታዊ፣ ሕግንና የሕዝብን ሞራል የማይቃረን መሆን አለበት።
- 2) ከማንኛውም የኅብረት ሥራ ማህበር ስም መጨረሻ “ኃላፊነቱ የተወሰነ የኅብረት ሥራ ማህበር” የሚል ሐረግ መጻፍ ይኖርባቸዋል።
- 3) አንድ የኅብረት ሥራ ማህበር በተመዘገበበት ስም፣ መለያ ምልክት እና የሥራ ክልል ውስጥ ሌላ ኅብረት ሥራ ማህበር ተመሳሳይ እና አሳሳች ስም ወይም መለያ ምልክት መጠቀም አይችልም።
- 4) የማንኛውም የኅብረት ሥራ ማህበር ስም ጉልህ ሆኖ ተጽፎ የኅብረት ሥራ ማህበሩ ሥራ በሚካሄድበት በማንኛውም ሥፍራ መለጠፍ አለበት። እንዲሁም በኅብረት ሥራ ማህበሩ ማስታወቂያዎች፣ ደብዳቤዎች፣ ሌሎች መግለጫዎችና በኅብረት ሥራ ማህበሩ ስም በሚፈረሙ ሰነዶች ላይ መጻፍ ወይም ማጎተም መደረግ አለበት።
- 5) ማንኛውም ሰው አግባብ ካለው ባለሥልጣን ፍቃድ ሳያገኝ “የኅብረት ሥራ ማህበር” የሚለውን ስያሜ መጠቀም አይችልም።

ስለ ኅብረት ሥራ ማህበር ምዝገባ

- 1) ማንኛውም ኅብረት ሥራ ማህበር አግባብ ባለው ባለሥልጣን መመዝገብ አለበት።

2) ማንኛውም የኅብረት ሥራ ማህበር ለመመዘገብ ማመልከቻውን ከሚከተሉት ጋር አያይዞ አግባብ ላለው ባለሥልጣን ያቀርባል፤

ሀ) የመሥራቾች ስብሰባ ቃለ ጉባኤ፤

ለ) መተዳደሪያ ደንብ ሦስት ቅጂዎች፤

ሐ) የሥራ አመራር ኮሚቴ አባላት ስም፣ አድራሻና ፊርማ፤

መ) የቁጥጥር ኮሚቴ አባላት ስም፣ አድራሻና ፊርማ፤

ሠ) አባላት ሆነው የሚመዘገቡት ግለሰቦች አባል ለመሆን ብቁ መሆናቸውን የሚያስረዱ ዝርዝር መግለጫዎች

ረ) ከመሠረታዊ ኅብረት ሥራ ማህበር በላይ ከሆነ የአባል ኅብረት ሥራ ማህበራትን አድራሻ እና የተወካዮች ፊርማ፤

ሰ) ከሦስት እስከ አምስት ዓመት የሚደረስ የሥራ ዕቅድ፤ ሰነድ፤

ሸ) የመነሻ ካፒታሉን መጠንና ተሰብስቦ በባንክ ሂሳብ ገቢ መደረጉን ወይም ባንክ በሌለበት አካባቢ ከሆነ መዝጋቢው በወሰነው የፋይናንስ ተቋማት መቀመጡን የሚያረጋግጥ ;

ቀ) የሚሠራበት ቦታ መግለጫ፤

በ) ይህን አዋጅ ለማስፈጸም በሚወጡ ደንቦች ወይም መመሪያዎች የሚወሰኑ ሌሎች መግለጫዎች።

3) አግባብ ያለው ባለሥልጣን የቀረበለትን የምዝገባ ማመልከቻ መርምሮ የተሟላ መሆኑን ሲያረጋግጥ በአምስት ተከታታይ የሥራ ቀናት ውስጥ የኅብረት ሥራ ማህበሩን መዝግቦ የምዝገባ ምስክር ወረቀት ይሰጠዋል። በዚህም የምዝገባ ምስክር ወረቀት ላይ ኅብረት ሥራ ማህበሩ በኅብረት ሥራ ማህበርነት የተመዘገበበት ቀን ይጠቀሳል።

4) አግባብ ያለው ባለሥልጣን አመልካቹን ኅብረት ሥራ ማህበር መመዘገብ አይገባውም ሲል የወሰነ እንደሆነ ምክንያቱን በጽሑፍ በማድረግ ለኅብረት ሥራ ማህበሩ ወኪሎች ከአመለክቱበት ቀን ጀምሮ በአምስት ተከታታይ የሥራ ቀናት ውስጥ መግለፅ አለበት።

5) የአመልካች ወኪሎች በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (4) መሠረት በጽሑፍ በተሰጠው ውሳኔ ላይ ቅሬታ ያላቸው ከሆነ፣ በክልል ሲሆን አግባብ ላለው የክልል ፍርድ ቤት ወይም በፌዴራል ደረጃ ሲሆን ለፌዴራል ከፍተኛ ደረጃ ፍርድ ቤት በ8 ተከታታይ ቀናት ውስጥ አቤቱታ ማቅረብ ይችላሉ።

6) በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (3) መሠረት የተሰጠ የምዝገባ የምስክር ወረቀት ኅብረት ሥራ ማህበሩ በዚህ አዋጅ በተደነገገው መሠረት የተመዘገበ ለመሆኑ በቂ ማስረጃ ይሆናል።

7) በዚህ አንቀጽ በንዑስ አንቀጽ (3) መሠረት በሕጋዊ መንገድ የተመዘገበ ማንኛውም የኅብረት ሥራ ማህበር በተመዘገበበት ዓላማና በመተዳደሪያ ደንቡ ውስጥ ለተፈቀደለት የሥራ መስክ ሌላ ተጨማሪ የንግድ ፈቃድ ሳያስፈልገው ይሠራል።

- 8) በዚህ አንቀጽ በንዑስ አንቀጽ (2) (ሀ) እስከ (ሸ) የተዘረዘሩት መስፈርቶች የተሟሉ መሆኑን አግባብ ያለው ባለሥልጣን ሲያረጋግጥ ከአንድ አመት ላልበለጠ ጊዜ የሚያገለግል ጊዜያዊ የምስክር ወረቀት ሰጥቶ የተቀሩት መስፈርቶች በተሰጠው የጊዜ ገደብ ውስጥ እንዲሟሉ ማስደረግ ይችላል።
- 9) ማንኛውም የኅብረት ሥራ ማህበር ከተቋቋመበት ዓላማና መርህ ውጪ ሲንቀሳቀስ ከተገኘ በዚህ ሕግ የተፈቀደለትን ሥራ እንዳይሠራ አግባብ ያለው ባለሥልጣን ሊያግድ ይችላል ።
- 10) በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (9) መሠረት የታገደው ኅብረት ሥራ ማህበር እግዱ እንዲነሳለት በ30 ተከታታይ ቀናት ውስጥ ካለመለከተ አግባብ ያለው ባለሥልጣን ሕጋዊ የማፍረስ እርምጃ ይወስዳል።
- 1) ማንኛውም ኅብረት ሥራ ማህበር በዚህ አዋጅ አንቀጽ (10) መሠረት ከተመዘገበበት ቀን ጀምሮ በሕግ የሰውነት መብት ይኖረዋል።
- 2) ማንኛውም ኅብረት ሥራ ማህበር ካለው ጠቅላላ ንብረት በላይ በዕዳ ተጠያቂ አይሆንም፤ ኃላፊነቱ የተወሰነ ነው።

. የኅብረት ሥራ ማህበር መተዳደሪያ ደንብ

- 1) ማንኛውም የኅብረት ሥራ ማህበር መተዳደሪያ ደንብ ይኖረዋል፤ መተዳደሪያ ደንቡ ይዘት የሚከተሉትን ይጨምራል፤
- 2) የኅብረት ሥራ ማህበር መተዳደሪያ ደንብ በጠቅላላ ጉባኤ ልዩ ውሳኔ ሊሻሻል ይችላል፤ ሆኖም የማንኛውም ኅብረት ሥራ ማህበር መተዳደሪያ ደንብ ማሻሻያ ሊጻፍ የሚችለው አግባብ ባለው ባለሥልጣን ቀርቦ ከተመዘገበበት ቀን አንስቶ ይሆናል።

የኅብረት ሥራ ማህበር መተዳደሪያ ደንብ

- ማንኛውም የኅብረት ሥራ ማህበር መተዳደሪያ ደንብ ይኖረዋል፤ መተዳደሪያ ደንቡ ይዘት የሚከተሉትን ይጨምራል፤
- ሀ) የኅብረት ሥራ ማህበሩን ስምና አድራሻ፤
  - ለ) የኅብረት ሥራ ማህበሩን ዓላማና ተግባር፤
  - ሐ) የኅብረት ሥራ ማህበሩን የሥራ ቦታ እና አካባቢ፤
  - መ) የኅብረት ሥራ ማህበሩ አባል ለመሆን የሚያበቁ መመዘኛዎችን፤
  - ሠ) ስለኅብረት ሥራ ማህበሩ አባላት መብትና ግዴታዎች፤
  - ረ) ስለ ኅብረት ሥራ ማህበሩ አመራር አካላት ሥልጣን፣ ኃላፊነትና ተግባር፤
  - ሰ) አባላት ከኅብረት ሥራ ማህበሩ ስለሚወጡበትና ስለሚሰናበቱበት ሁኔታ፤

ሸ) ስለ ኅብረት ሥራ ማኅበሩ ሥራ አመራር ኮሚቴ አባላትና ሌሎች የሥራ ኃላፊዎች ምርጫ፣ ሹመትና የሥራ ጊዜ እንዲሁም ከኃላፊነት ስለሚታገዱበት ወይም ስለሚሰናበቱበት ሁኔታ፤

ቀ) ስለ ኅብረት ሥራ ማኅበሩ ስብሰባ አጠራር እና ስለድምጽ አሰጣጥ፤

በ) ስለትርፍ አመዳደብና ክፍፍል፤

ተ) ስለ ሂሳብ ምርመራ፤

ቸ) ስለ ሠራተኛ አቀጣጠር፤

ኘ) ይህን አዋጅ እና አዋጁን ለማስፈጸም የሚወጣ ደንብ እና መመሪያን የማይቃረኑ ሌሎች ጉዳዮች።

የኅብረት ሥራ ማህበራት ግዴታ

- 1) የኅብረት ሥራ ማህበራት አባሎቻቸው የሚፈልጉትን አገልግሎት በተያዘው ዕቅድ መሠረት የማቅረብ፤
- 2) በአገሪቱ የአሠሪና ሠራተኛ ሕግ መሠረት ለቀጠሯቸው ሠራተኞች መብታቸውን የመጠበቅ፤
- 3) ኅብረት ሥራ ማህበራት ከሚያገኙት ገቢ ላይ ከገቢ ግብር በስተቀር ሌሎች ለመንግስት መከፈል የሚገባቸውን ክፍያዎች በሕጉ መሠረት ወቅቱን ጠብቆ ገቢ የማድረግ፤
- 4) የመተዳደሪያ ደንቡን አክብሮት የመስራት፤
- 5) ለሚመለከተው አካል አስፈላጊውን መረጃ በተጠየቀ ጊዜ የመስጠት፤
- 6) የተቋቋመበትን መርህ እና ዓላማ አክብሮት የመሥራት፤

ሥራ ስለ መጀመር

1/ ማንኛውም ኅብረት ሥራ ማህበር ከተመዘገበበት ቀን ጀምሮ በስድስት ወር ውስጥ በዕቅዱ መሠረት ሥራ ካልጀመረ በተጨማሪ በሦስት ወር ውስጥ እንዲጀምር ማስጠንቀቂያ ይሰጠዋል።

2/ የኅብረት ሥራ ማህበሩ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት በተሰጠው የማስጠንቀቂያ ጊዜ ውስጥ ሥራ ካልጀመረ የኅብረት ሥራ ማህበሩ ሂሳብ ከተጣራ እና መፍረሱ ከተወሰነ በኋላ ምዝገባው ተሰርዞ ሕጋዊ ሰውነቱን እንዲያጣ ይደረጋል።

የምዝገባ ምስክር ወረቀትን ስለማሳደስ

1/ ማንኛውም ኅብረት ሥራ ማህበር በዚህ አዋጅ ተቋቁሞ ከተመዘገበ እና ሕጋዊ ሰውነት ካገኘበት ቀን ጀምሮ አግባብ ያለው ባለሥልጣን ባወጣው መመሪያ መሠረት በየሦስት ዓመቱ የምዝገባ ምስክር ወረቀቱን ማሳደስ አለበት።

2/በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት የምዝገባ ምስክር ወረቀት ያላሳደሰ ማንኛውም የኅብረት ሥራ ማህበር አግባብ ባለው ባለሥልጣን በሚያወጣው መመሪያ መሠረት እርምጃ ይወሰድበታል።

የኅብረት ሥራ ማህበራት ተግባራትና ኃላፊነቶች፤

- 1) የኅብረት ሥራ ማህበራት በየደረጃቸው በዚህ አንቀጽ ከንዑስ አንቀጽ (2) እስከ (9) የተመለከቱት ተግባራትና ኃላፊነቶች ይኖራቸዋል።
- 2) መሠረታዊ ኅብረት ሥራ ማህበራት በዋናነት ግለሰብ አባላት በተናጠል መወጣት የማይችሉትንና ከአቅማቸው በላይ የሆነን የጋራ ኢኮኖሚያዊና ማህበራዊ ችግር መፍታት የሚችሉ ተግባራትን የሚያከናውኑ ሆኖ በተለይ የሚከተሉትን ያካትታል፤

ሀ) ለአካባቢው ህብረተሰብ ስለኅብረት ሥራ ማህበር ፅንሰ ሃሳብ ግንዛቤ ማስጨበጥ እና ቅስቀሳ ማድረግ፤

ለ) የአካባቢ ልማት እና ጥበቃ ሥራ ላይ መሳተፍ፤

ለአባላት በቅድመ ምርት እና በድህረ ምርት ላይ ስለምርት ጥራት ሥልጠና መስጠት፤

መ) ለአባላት የመጋዘን አገልግሎት መስጠት፤

ሠ) የአባላትን ችግር የሚፈቱ ፕሮጀክቶችን የመንደፍ፤

ረ) የአባላትን ምርት በመረከብ ዕሴት በመጨመር አባል ለሆኑባቸው ዩኒቤን ወይም ፌዴሬሽን ማስረከብ ወይም የተሻለ የገበያ መዳረሻ በማፈለግ መሸጥ፤

ሰ) ሌሎች በመተዳደሪያ ደንባቸው የተዘረዘሩ ተግባራትን የማከናወን፤

3/ የኅብረት ሥራ ማህበራት ዩኒየኖች በዋናነት አባል መሠረታዊ ኅብረት ሥራ ማህበራት በተናጠል መወጣት የማይችሉትን የጋራ ኢኮኖሚያዊና ማህበራዊ ችግሮች መፍታት የሚችሉ ተግባራትን የሚያከናውኑ ሆኖ በተለይ የሚከተሉትን ያካትታል፤

ሀ) ለአባል መሠረታዊ ኅብረት ሥራ ማህበራት በተሰማሩበት መስክ ሥልጠና መስጠት፤

ለ) ለአባል መሠረታዊ ኅብረት ሥራ ማህበራት የማማከር አገልግሎት መስጠት፤

ሐ) ለአባል መሠረታዊ ኅብረት ሥራ ማህበራት የገበያ መረጃ አገልግሎት መስጠት፤

መ) ለአባል መሠረታዊ ኅብረት ሥራ ማህበራት የገበያ ትስስር ማመቻቸት፤

ሠ) የመጋዘን አገልግሎት መስጠት፤

ረ) የምርት ማሳደጊያዎችን እና የፍጆታ እቃዎችን በጅምላ ማቅረብ፤

ሰ) በአባላት ምርት ላይ እሴት መጨመር እና ሌሎች በመተዳደሪያ ደንባቸው ላይ የተዘረዘሩትን ተግባራት ማከናወን።

የኅብረት ሥራ ማህበራት ዓይነቶች

- 1) የኅብረት ሥራ ማህበር ምርት የማምረት ወይም አገልግሎት የመስጠት ወይም ምርት የማምረት እና አገልግሎት የመስጠት ሁለንተናዊ ተግባር አጣምሮ የሚያከናውን ሆኖ ሊመሠረት ይችላል።
- 2) በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) የተደነገገው እንደ ተጠበቀ ሆኖ የሚደራጁት የኅብረት ሥራ ማህበራት ዓይነቶች በሕግ በተከለከሉ፣ የህዝብ ሞራላዊ ዕሴቶች በሚነኩ፣ የአካባቢን ደህንነት በሚጎዱ ተግባራት መደራጀት የማይቻል ሲሆን አግባብ ያለው ባለሥልጣን የኢኮኖሚ አዋጭነትን እንዲሁም በሚደራጁበት አካባቢ ሀብት መኖሩን በጥናት በመለየት የኅብረት ሥራ ማህበራት የሚደራጁባቸውን የአማራጭ አይነቶች በማቅረብ ሙያዊ ድጋፍ ይሰጣል።

መነሻ ካፒታል

- 1) ማንኛውም መሠረታዊ የኅብረት ሥራ ማህበር በሚያቀርበው የሥራ ዕቅድ እና የአዋጭነት ጥናት መሠረት ቢያንስ የመጀመሪያ ዓመት የሥራ ማስኬጃ ወጪዎችን መሸፈን የሚያስችል ካፒታል ይዞ መመሥረት አለበት።
- 2) የኅብረት ሥራ ማህበራት ዩኒቤን ሊመሠረት የሚችለው በተደረገው የአዋጭነት ጥናት መሠረት ዕቅዳቸውን ለመፈጸም እንዲያስችል በጠቅላላ ጉባኤ ልዩ ውሳኔ መሰረት አባል ኅብረት ሥራ ማህበራት ቢያንስ የጠቅላላ ካፒታላቸውን 25% ያህል ዕጣ መግዛት ሲችሉ ነው።
- 3) የኅብረት ሥራ ማህበራት ፌዴሬሽን ሊመሠረት የሚችለው በተደረገው የአዋጭነት ጥናት መሠረት ዕቅዳቸውን ለመፈጸም እንዲያስችል በጠቅላላ ጉባኤ ልዩ ውሳኔ መሰረት አባል ኅብረት ሥራ ማህበራት ዩኒቤን ቢያንስ የጠቅላላ ካፒታላቸውን 30% ያህል ዕጣ መግዛት ሲችሉ ነው።

ከአባላት ውጭ ለሌሎች አገልግሎት ስለመስጠት

- 1) የኅብረት ሥራ ማህበራት ከአባላት ውጭ የሚሰጡት አገልግሎት በሚመሠረተው ውል መሠረት ሆኖ ለሚከተሉት ዓላማዎች ይሆናል፤

ሀ) መንግስት ምርትና ምርታማነትን ለማሳደግ በብድር ከመንግስት ካዘና ወጪ ተደርጎ የሚቀርቡ ግብዓቶችን ለማሰራጨት፤

ለ) ፍላጎትና አቅርቦትን ለማመጣጠን በመንግስት በኩል የሚቀርቡ የፍጆታ ዕቃዎችን ለማሰራጨት፤

ሐ) ከልዩ ልዩ ድጋፍ ሰጪ አካላት ለህብረተሰቡ የሚቀርቡ ተዘዋዋሪ ብድሮች እና ማህበራዊ አገልግሎቶች ለማሰራጨት፤ እና

መ) በእርሻ ሥራ ላይ ለተሰማሩ አርሶ አደሮች የምርት ማሳደጊያ ግብአቶችን ማቅረብ እና ምርታቸውን ለመረከብ፤

- 1) የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) ዝርዝር አፈጻጸም በኅብረት ሥራ ማህበሩ መተዳደሪያ ደንብ ይወሰናል።

የኅብረት ሥራ ማኅበር አባል ለመሆን መሟላት ያለባቸው መስፈርቶች

1) በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (2) እና (3) የተመለከቱትን የሚያሟላ ማንኛውም ሰው የኅብረት ሥራ ማኅበር አባል ለመሆን ይችላል።

2) አባልነቱ ለመሠረታዊ ኅብረት ሥራ ማኅበር ከሆነ፤

ሀ) ዕድሜው 18 ዓመት የሞላው፤

ለ) የኅብረት ሥራ ማኅበሩን ዕጣ ለመግዛትና የመመዝገቢያ ክፍያ ለመክፈል የሚችል፤

ሐ) የኅብረት ሥራ ማኅበሩን ዓላማና መተዳዳሪያ ደንብ የተቀበለና ግዴታዎችን ለመፈጸም ፈቃደኛ የሆነ፤

መ) ይህን አዋጅ ለማስፈጸም በወጡት ደንቦችና መመሪያዎች የተወሰኑ ሁኔታዎችን የሚያሟላ።

3) አባልነቱ ከመሠረታዊ ኅብረት ሥራ ማኅበር በላይ ለሆነ ኅብረት ሥራ ማኅበር ከሆነ አግባብ ባለው ባለሥልጣን ተመዝግቦ ሕጋዊ ሰውነት ያገኘ ኅብረት ሥራ ማኅበር መሆን አለበት።

የአባላት መዝገብ ስለ ማደራጀት

1/ ማንኛውም ኅብረት ሥራ ማኅበር የአባላት መዝገብ ማደራጀትና መያዝ አለበት።

2/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት የተደራጀ የአባላት መዝገብ የሚከተሉትን ዝርዝር ይይዛል፤

ሀ) የመሠረታዊ ኅብረት ሥራ ማኅበር ከሆነ የእያንዳንዱን አባል ስም፣ አድራሻ፣ ሥራ፣ ዕድሜ እና ጾታ የያዘ ሲሆን ከመሠረታዊ ኅብረት ሥራ ማኅበር በላይ ከሆነ ስም፣ አድራሻ፣ የተመሰረተበት ዓመተ ምሕረት እና የተሰማራበት የሥራ መስክ ይሆናል፤

ለ) አባል የሆነበት ወይም አባልነቱን ያቋረጠበት ቀን፤

ሐ) እያንዳንዱ አባል የያዘውን የዕጣ መጠን እና የክፍያውን የመመዝገቢያ ክፍያ፤

መ) በመተዳደያ ደንቡ የተወሰኑ ሌሎች ዝርዝሮች፤

. ልዩ ልዩ መዛግብትና ሰነዶች፤

የአባላት መዝገብ

የአባላት የግል ፋይል

የቃለ ጉባዔ መዛግብት

የኅብረት መዝገብ

የብድር መዝገብ

የአባላት የግል የሂሳብ ደብተር

የአባላት የግል የሂሳብ ቋት

የገቢ ደረሰኝ

የወጪ ማዘዣ

የገቢና የወጪ መዝገብ

አጠቃላይ የሂሳብ ቋት እና ሌሎች ከሂሳብ አያያዝ መመሪያው የተመለከቱ የሂሳብ ቅጾችን ይጨምራል።

የገንዘብ ቁጠባ ኅብረተሰቡ ከሚያገኘው ገቢ ላይ የተወሰነ ገንዘብ በመቆጠብ እራሱን በራሱ እንዲረዳና የቁጠባን ባህል እንዲያዳብር እንዲሁም በቁጠባ የተገኘውን ገንዘብ የብድር አገልግሎት በመስጠት ኅብረተሰቡን የሚያገለግል የገንዘብ ተቋም ነው።

የገንዘብ ቁጠባ የሚሰጡት አገልግሎት ጉልህ በመሆኑ በሀገር፣ በአህጉር እንዲሁም በዓለም አቀፍ ደረጃ ማህበራት በይበልጥ እየተስፋፉ ይገኛሉ።

. የገንዘብ ቁጠባ አስፈላጊነት

የገንዘብ ቁጠባ ማለት በአንድ በተወሰነ የሥራ ክልል የሚኖሩ ወይም የሚሰሩ ግለሰቦች ተመሳሳይ ፍላጎትንና ፈቃደኝነትን መሠረት በማድረግ በድካማቸው ከሚገኝ ገቢ በየጊዜው ለመቆጠብና ኑሮን ለማሻሻልም ሆነ ለችግር ጊዜ ገንዘብ ሲያስፈልጋቸው ብድር ለማግኘት፣ የገንዘብ አጠቃቀምን ሥርዓት ለመልመድና ባንክ ነክ አገልግሎቶችን በአቅራቢያው ለማግኘት እንዲቻል ለማህበሩ የሚያስፈልገውን ካፒታል ከአባላት በማሰባሰብ የሚቋቋምና ዲሞክራሲያዊ በሆነ መንገድ አባላት በባለቤትነት ይዘው የሚመሩት፣ የሚያስተዳድሩት፣ የሚቆጣጠሩት፣ የገንዘብ ተቋም ነው።

አባላትና ኅብረተሰቡ የሚያገኙትን ገቢ በሥርዓት እንዲጠቀሙ ትምህርት ለመስጠት በግለሰቦች እጅ ተበታትኖ የሚገኘውንና በሥራ ላይ ያልዋለውን ገንዘብ በቁጠባ ለማሰባሰብ፣

አባላት ችግር ሲገጥማቸውም ሆነ ኑሮአቸውን ለማሻሻል ወይም ለሚኖራቸው ዕቅድ ማስፈጸሚያ ገንዘብ ሲያስፈልጋቸው ያለውጣ ውረድ ብድር ለማግኘት፣

ማህበራዊ ኑሮን በማጠናከር በአባላት መካከል እርስ በርስ የመረዳዳትና የመተሳሰብ ልምድ እንዲያድግ ለማስቻል፣

ለሚፈጠሩ ማህበራዊና ኢኮኖሚያዊ ችግሮች መፍትሔ ለመንደፍ እንዲሁም የአገሪቱን ማዕከላዊ የገንዘብ ክምችት እንዲዳብር የሚረዳ አስፈላጊ ህዝባዊ ባንክ ነው።

የገንዘብ ቁጠባ ዓላማ

ሀ. አባላትና ብሎም ኅብረተሰቡ የሚያገኙት ገቢ በስርዓት እንዲጠቀሙበት ትምህርት መስጠት፤

ለ. አባላት በማንበራቸው ገንዘብ እንዲቆጥቡ በማድረግ ኑሮአቸውን ማሻሻል፤

ሐ. ለአባላት ፈጣንና ምቹ በሆነ መንገድ በተገቢው ወላድ የብድር አገልግሎት በመስጠት ኅብረተሰቡን ኋላቀር ከሆኑና ለብዝበዛ ከሚያጋልጡ አራጣና ሌሎች የብድር ልምዶች ማላቀቅ፤

መ. ዘላቂነት ያለው የገንዘብ ተቋም በመፍጠር ሌሎች ባንክ ነክ አገልግሎት መስጠት፤

ሠ. በግለሰቦች እጅ ተበታትኖ የሚገኘውና በሥራ ላይ ያልዋለውን ገንዘብ በቁጠባ በማሰባሰብ የአገሪቱን ማዕከላዊ የገንዘብ ክምችት ማዳበር፤

የገንዘብ ቁ/ ተግባር፤

ሀ. የመመዝገቢያ ክፍያ፣ የዕጣ ክፍያ፣ መደበኛ ቁጠባ፣ መደበኛ ያልሆነ ቁጠባ፣ የአገልግሎት ክፍያዎችንና ሌሎች ገቢዎችን ከአባላት መሰብሰብ፤

ለ. በየጊዜው እንደአስፈላጊነቱ ዕጣ አዘጋጅቶ መሸጥ፤

ሐ. የኅብረት ሥራ አዎጆችን፣ ይህን የአደረጃጀት መመሪያና ደንቦችን መሰረት በማድረግ ልዩ ልዩ የአፈፃፀም ደንብና መመሪያዎችን ማውጣት፤

መ. በብድር መመሪያው መሠረት የብድር አገልግሎት መስጠት፣ ተበዳሪ አባላት ገንዘባቸውን በአግባቡ መጠቀም ይችሉ ዘንድ ተገቢውን ምክር፣ዕገዛ፣ ክትትል፣ ትምህርት መስጠት፣ ለብድር የተሰጠው ገንዘብ በወቅቱ ከነወለዱ እንዲመለስ አስፈላጊውን መፈጸም፤

ሠ. በቁጠባ ሂሳብ ለተቀመጠ ገንዘብ ተገቢውን ወላድ ማሰብ፤

ረ. ለማህበሩ ጥቅም በሚያስገኝ ቦታ ገንዘብ ማስቀመጥ፤

ሰ. መደበኛ ያልሆነ ቁጠባውን ግለሰቦች ወጪ ለማድረግ በጠየቁ ጊዜ ማስተናገድ፤

ሸ. ተከታታይ ትምህርት፣ መረጃና ሥልጠና ለአባላት፣ ለአመራር አካላት፣ ለቅጥር ሰራተኞች እና አባል ለሚሆኑ ግለሰቦች መስጠት፤

ቀ. ለስራው የሚያስፈልጉትን ቋሚና ተንቀሳቃሽ ንብረቶችን ማፍራትና ማስተዳደር፤

መደበኛ ቁጠባ፤

መደበኛ ቁጠባ ማለት የገንዘብ ቁጠባ አባላት በሚወስኑት የቁጠባ ጊዜ እና የቁጠባ መጠን መሠረት ያለማቋረጥ የሚቆጥቡት የቁጠባ ዓይነት ሲሆን፣ አባላት ከማንበሩ በተለያዩ ምክንያት አባልነታቸውን እስካላቋረጡ እንዲሁም የአንድ አባል የተጠራቀመ ቁጠባ መጠን በገጠር ከብር 50,000/ ሃምሳ ሺህ/ና በከተማ ከብር 100,000/አንድ መቶ ሺህ/

በታች ከሆነ ወጪ ሆኖ አይሰጥም። አባላት የመደበኛ ቁጠባ ክፍያ ጊዜውን በግልጽ በመተዳደሪያ ደንባቸው ማስቀመጥ ይጠበቅባቸዋል።

የገቢ መጠን፣ ፍላጎት፣ ዕቅድን የቤተሰብ ብዛትን እንዲሁም የኑሮ ደረጃን መሠረት አድርጎ ለዕቅድ ዝግጅት፣ ለአሰራር፣ ለክትትል እንዲያመች ጠቅላላ ጉባዔው ዝቅተኛውን የመደበኛ ቁጠባ በመተዳደሪያ ደንቡ ይወስናል።

አባላት የመቆጠብ አቅማቸውን መሠረት አድርገው ከላይ በተቀመጠው የቁጠባ መጠን ገደብ ውስጥ ያለማቋረጥ በቁጠባ ጊዜው ሊቆጥቡ የወሰኑትን የገንዘብ መጠን በማመልከቻ ይገልጻሉ። አባላት ገደቡን ጠብቀው የመደበኛ ቁጠባ መጠናቸውን ከፍ ወይም ዝቅ ማድረግ ይችላሉ። የቁጠባ መጠናቸውን ማሳደግ ወይም መቀነስ ሲፈልጉ ተግባራዊ ማድረግ የሚቻለው በየስድስት ወሩ በጥርና በሐምሌ ወር ነው።

መደበኛ ያልሆነ ቁጠባ፣

መደበኛ ያልሆነ ቁጠባ ማለት የገንዘብ ቁጠባ አባል የሆኑና ያልሆኑ ግለሰቦችና ድርጅቶች በማንበሩ መተዳደሪያ ደንብ መሠረት የሚቆጥቡትና በፈለጉ ጊዜ ወጪ አድርገው የሚጠቀሙበት የቁጠባ አይነት ነው።

ከማንበሩ አባላት ውስጥ ተከታታይ ገቢ የሌላቸው አባላት በአንድ ወቅት ሊያገኙ የሚችሉትን የገንዘብ መጠን መደበኛ ባልሆነ ቁጠባ ውስጥ አስቀምጠው ቀደም ብለው በመደበኛ ቁጠባ ለመቆጠብ በወሰኑት የገንዘብ መጠን መሠረት ከመደበኛ ያልሆነ ቁጠባ ተቀናሽ እየሆነ ወደ መደበኛ ቁጠባ እየተዛወረ እንዲቆጠብ የማድረግ አማራጭ ይኖራል።

መደበኛ ባልሆነ ቁጠባ የሚሰበሰብ ገንዘብ በጥናት ላይ ተመስርቶ በጥንቃቄ ለብድር አገልግሎት ሊውል ይችላል።

መደበኛ ያልሆነ ቁጠባ የሚያስገኘው ጥቅም ወለድ ብቻ በመሆኑ በከተማም ሆነ በገጠር የሚቋቋሙ ወይም የተቋቋሙ የገንዘብ ቁጠባና ብድር ኅብረት ሥራ ማንበሩ መደበኛ ያልሆነ ቁጠባን ለማበረታታት የሚከፈለውን የወለድ መጠን በአካባቢው ያሉ የፋይናንስ ተቋማት ከሚከፍሉት የወለድ መጠን ጋር ተመጣጣኝ ይሆናል። መጠኑም በጠቅላላ ጉባዔው እንዲወሰን ይደረጋል። መደበኛ ላልሆነ ቁጠባ የሚከፈለው የወለድ መጠንም ለሚቆጥቡ ሰዎች በቅድሚያ እንዲያውቁት ይደረጋል።

መደበኛ ላልሆነ ቁጠባ የሚከፈለው የቁጠባ ወለድ መጠን የመክፈያ ጊዜ ከመደበኛ ቁጠባ የመክፈያ ጊዜ ጋር ተመሳሳይ ይሆናል።

ስጦታ፣ እርዳታ፣ሽልማት

ማንበሩ ከግለሰቦች ከድርጅቶች ከመንግስት በጥሬ ገንዘብ ወይም በዓይነት ስጦታ፣ እርዳታ፣ሽልማት ሊያገኝ ይችላል። ይህም የማንበሩ የጋራ ሀብት ይሆናል። ማንበሩ እንኳ ቢፈረስ በስጦታ፣ በእርዳታና በሽልማት የተገኘው ሀብት ለሌላ ተመሳሳይ የኅብረት ሥራ ማንበር የሚተላለፍ ይሆናል።

የገንዘብ ቁጠባና ብድር ኅብረት ሥራ ማኅበራት በህጋዊ መንገድ የሚመጡ ተዘዋዋሪና ሌሎች የፕሮጀክት ብድሮችን በማኅበሩና በፕሮጀክቶች መካከል በሚደረግ ስምምነት ተረክቦ ማሰተዳደር ይችላሉ፤